

ORDONANȚA CURȚII (Camera a șasea)

2 decembrie 2010*

În cauza C-334/09,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Verwaltungsgericht Meiningen (Germania), prin decizia din 12 august 2009, primită de Curte la 24 august 2009, în procedura

Frank Scheffler

împotriva

Landkreis Wartburgkreis,

CURTEA (Camera a șasea),

compusă din domnul A. Arabadjiev, președinte de cameră, domnul A. Rosas (raportor) și doamna P. Lindh, judecători,

* Limba de procedură: germana.

avocat general: domnul Y. Bot,
grefier: domnul A. Calot Escobar,

Curtea urmând să se pronunțe prin ordonanță motivată, conform articolului 104 alineatul (3) primul paragraf din Regulamentul de procedură,

după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Ordonanță

- 1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolului 1 alineatul (2) și a articolului 8 alineatele (2) și (4) din Directiva 91/439/CEE a Consiliului din 29 iulie 1991 privind permisele de conducere (JO L 237, p. 1, Ediție specială, 07/vol. 2, p. 62), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2006/103/CE a Consiliului din 20 noiembrie 2006 (JO L 363, p. 344, Ediție specială, 13/vol. 57, p. 305, denumită în continuare „Directiva 91/439”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între domnul Scheffler, resortisant german, posesor al unui permis de conducere de categoria B emis în Polonia, pe de o parte, și Landkreis Wartburgkreis (denumit în continuare „Landkreis”), pe de altă parte, cu privire la decizia acesteia din urmă de a refuza dreptul de a utiliza permisul său de conducere pe teritoriul Republicii Federale Germania.

Cadrul juridic

Reglementarea Uniunii

- 3 Potrivit primului considerent al Directivei 91/439, care a abrogat, începând de la 1 iulie 1996, Directiva 80/1263/CEE din 4 decembrie 1980, prima directivă a Consiliului privind introducerea unui permis de conducere comunitar (JO L 375, p. 1):

„[...] în sensul politicii comune de transport și pentru a contribui la îmbunătățirea siguranței traficului rutier, precum și pentru a facilita circulația persoanelor stabilite în alt stat membru decât cel în care au luat examenul pentru permis de conducere, este de dorit existența unui model comunitar pentru permisul de conducere național [recunoscut reciproc de statele membre], fără nicio obligație de schimbare a permiselor”.

- 4 Al patrulea considerent al aceleiași directive prevede:

„[...] din motive de siguranță rutieră, se recomandă stabilirea condițiilor minime pentru emiterea unui permis de conducere”.

5 Ultimul considerent al Directivei 91/439 prevede:

„[...] din motive de siguranță rutieră și de trafic, statele membre ar trebui să aibă posibilitatea să aplice tuturor posesorilor de permis, care s-au stabilit pe teritoriul acestora, dispozițiile naționale privind retragerea, suspendarea și anularea permiselor de conducere”.

6 Articolul 1 din directiva menționată prevede:

„(1) Statele membre introduc un permis de conducere național pe baza modelului comunitar, descris în anexa I sau Ia, conform dispozițiilor din prezenta directivă. [...]

(2) Permisele de conducere emise de statele membre se recunosc reciproc.

(3) Dacă posesorul unui permis de conducere național valabil se stabilește în alt stat membru decât cel care a emis permisul, statul membru gazdă poate aplica posesorului de permis legislația națională în ceea ce privește termenul de valabilitate al permisului, controalele medicale și regimul de taxe și poate introduce, în permis, orice informații indispensabile administrației.”

7 Potrivit articolului 7 alineatul (1) din aceeași directivă:

„Permisele de conducere mai pot fi emise doar acelor solicitanți:

- (a) care au luat proba de aptitudini și cunoștințe practice și o probă de cunoștințe teoretice și care îndeplinesc normele medicale, conform dispozițiilor din anexele II și III;
- (b) care au domiciliul stabil pe teritoriul statului membru care emite licența sau pot prezenta documente doveditoare din care să rezulte că studiază pe teritoriul acestui stat de minimum șase luni.”

8 Potrivit articolului 7 alineatul (5) din Directiva 91/439:

„O persoană poate să dețină un permis de conducere doar dintr-un singur stat membru.”

9 Articolul 8 alineatul (2) și alineatul (4) primul paragraf din aceeași directivă prevede:

„(2) Sub rezerva respectării principiului teritorialității legislației penale și polițienești, statele membre în care are domiciliul stabil pot să aplice posesorului unui permis de conducere, emis de alt stat membru, propriile dispoziții de drept intern privind limitarea, suspendarea, retragerea sau anularea dreptului de conducere și, dacă este necesar, să schimbe permisul în acest sens.

[...]

(4) Un stat membru poate să refuze recunoașterea valabilității oricărui permis de conducere emis de alt stat membru unei persoane care este, pe teritoriul primului stat, subiectul uneia din măsurile menționate la alineatul (2).”

- 10 La articolul 9 primul paragraf din directiva menționată se precizează că „domiciliu stabil” reprezintă „locul unde o persoană locuiește permanent, adică cel puțin 185 de zile din fiecare an calendaristic, datorită unor obligații personale și profesionale sau, pentru o persoană fără obligații profesionale, datorită obligațiilor personale care atestă legături puternice între această persoană și locul unde locuiește”.
- 11 Articolul 12 alineatul (3) din Directiva 91/439 prevede:

„Statele membre acordă asistență reciprocă în aplicarea prezentei directive și, dacă este necesar, schimbă informații cu privire la permisele pe care le-au înregistrat.”

Reglementarea națională

- 12 Reglementarea națională relevantă cuprinde Regulamentul privind accesul persoanelor la traficul rutier (Regulamentul privind permisele de conducere) [Verordnung über die Zulassung von Personen zum Straßenverkehr (Fahrerlaubnis-Verordnung)] din 18 august 1998 (BGBl. 1998 I, p. 2214), în versiunea modificată prin Regulamentul din 14 iunie 2006 (BGBl. 2006 I, p. 1329, denumit în continuare „FeV”) și prin Legea privind traficul rutier (Straßenverkehrsgesetz), în versiunea aplicabilă în cauza principală (BGBl. 2006 I, p. 1958, denumită în continuare „StVG”).

Reglementarea referitoare la recunoașterea permiselor de conducere emise de alte state membre

- 13 În ceea ce privește recunoașterea permiselor de conducere emise de alte state membre, articolul 28 alineatele (1), (4) și (5) din FeV prevede:

„(1) Posesorii unui permis de conducere valabil al [Uniunii Europene] sau al [Spațiului Economic European («SEE»)], cu domiciliul stabil, în sensul articolului 7 alineatul (1) sau (2), în Germania, sunt autorizați – sub rezerva limitării prevăzute la alineatele (2)-(4) – să conducă vehicule în această țară, în limita drepturilor pe care le au. Condițiile care se aplică permiselor de conducere străine sunt respectate de asemenea în Germania. În lipsa unor dispoziții contrare, dispozițiile prezentului regulament se aplică acestor permise de conducere.

[...]

(4) Autorizația menționată la alineatul (1) nu se aplică posesorilor unui permis de conducere al [Uniunii] sau al SEE,

[...]

3. al căror permis de conducere a făcut în Germania obiectul unei măsuri de retragere provizorii sau definitive adoptate de un tribunal ori al unei măsuri de retragere executorii cu efect imediat sau al unei măsuri definitive adoptate de o autoritate administrativă, cărora le-a fost refuzat permisul de conducere printr-o decizie

definitivă sau cărora le-a fost retras permisul de conducere nu numai pentru că au renunțat între timp la acesta,

[...]

(5) Dreptul de a utiliza în Germania un permis de conducere al [Uniunii] sau al SEE după adoptarea uneia dintre deciziile menționate la alineatul (4) punctele 3 și 4 este acordat la cerere în cazul în care au dispărut motivele care au justificat retragerea sau interdicția de a solicita dreptul de a conduce. [...]"

Reglementarea referitoare la retragerea dreptului de a utiliza un permis de conducere

¹⁴ Articolul 3 alineatele (1) și (2) din StVG prevede:

„(1) În cazul în care o persoană nu este aptă să conducă un vehicul, autoritatea responsabilă cu emiterea permiselor de conducere este obligată să îi retragă permisul. În cazul unui permis de conducere străin, retragerea – chiar dacă este efectuată în temeiul altor dispoziții – echivalează cu o decădere din dreptul de a utiliza permisul de conducere în Germania. [...]"

(2) Dreptul de a conduce expiră la retragerea permisului. În cazul unui permis de conducere străin, retragerea are ca efect stingerea dreptului de a conduce pe teritoriul național. [...]"

¹⁵ În temeiul articolului 46 alineatul (1) din FeV, dispoziție care pune în aplicare articolul 3 din StVG, autoritatea responsabilă cu emiterea permiselor de conducere este obligată să retragă permisul dacă se dovedește că posesorul acestuia este inapt pentru a conduce vehicule. Conform alineatului (5) al articolului 46, „în cazul unui permis de

conducere străin, retragerea are ca efect stingerea dreptului de a conduce vehicule pe teritoriul național”.

Reglementarea referitoare la aptitudinea de a conduce

16 În ceea ce privește aptitudinea de a conduce, articolul 11 din FeV, intitulat „Aptitudinea”, prevede:

„(1) Persoanele care solicită un permis de conducere trebuie să îndeplinească condițiile fizice și psihice necesare în acest scop. Aceste condiții nu sunt îndeplinite în special în cazul unor boli sau al unor curențe menționate în anexa 4 ori în anexa 5, care sunt incompatibile cu aptitudinea sau cu o aptitudine limitată [de a conduce autovehicule]. [...]

(2) În cazul în care există fapte care pot produce îndoieli cu privire la capacitățile fizice sau psihice ale solicitantului unui permis de conducere, autoritățile competente în domeniul permiselor de conducere pot dispune prezentarea unui raport de expertiză medicală de către persoana interesată în vederea adoptării deciziilor referitoare la emiterea sau la prelungirea permisului de conducere ori la impunerea de limitări sau condiții. [...]

(3) În scopul menționat [în special] la alineatul (2), pentru a îndepărta îndoielile în ceea ce privește aptitudinea de a conduce, poate fi dispusă prezentarea unui raport emis de un centru de control al aptitudinii de a conduce recunoscut oficial (raport de expertiză medico-psihologică).

[...]

4. în cazul unor încălcări grave sau repetate ale Codului rutier ori în cazul unor delictе în legătură cu traficul rutier sau cu aptitudinea de a conduce [...]

sau

5. la reatribuirea permisului de conducere,

[...]

- (b) în cazul în care retragerea permisului de conducere se întemeiază pe unul dintre motivele menționate la punctul 4.

[...]

(8) În cazul în care persoana vizată refuză examinarea sau nu prezintă la termen autorității competente în domeniul permiselor de conducere raportul de expertiză a cărui prezentare a fost impusă de aceasta, autoritatea competentă are dreptul să concluzioneze în decizia sa că persoana vizată este inaptă. [...]"

¹⁷ Intitulat „Aptitudinea în cazul unor probleme cu alcoolul”, articolul 13 din FeV permite autorităților competente să dispună, în anumite împrejurări, prezentarea unui raport de expertiză medico-psihologică în vederea adoptării unor decizii referitoare fie la emiterea sau la prelungirea permisului de conducere, fie la impunerea de limitări sau de condiții în ceea ce privește dreptul de a conduce. Acesta este cazul în special atunci când, potrivit unui certificat medical sau pe baza anumitor fapte, există indicii

privind un consum abuziv de alcool sau atunci când, sub influența alcoolului, au fost comise, în mai multe rânduri, încălcări ale dispozițiilor privind circulația rutieră.

Acțiunea principală și întrebarea preliminară

- 18 Domnul Scheffler a făcut obiectul mai multor înscrieri în registrul central privind circulația pentru mai multe fapte penale, printre care cea comisă la 11 martie 2000 de conducere fără permis în stare de ebrietate cu o îmbibație alcoolică de 1,94 grame pe litru de sânge.
- 19 Atingând limita maximă de 18 puncte aplicată pentru orice permis de conducere în Germania ca urmare a comiterii acestor încălcări, domnul Scheffler a renunțat, la 29 februarie 2000, la permisul de conducere german care fusese emis pe numele său la 28 februarie 1986.
- 20 La 5 august 2004, domnul Scheffler a formulat o cerere de emitere a unui nou permis de conducere, care a fost respinsă printr-o decizie din 17 februarie 2005, pentru motivul că acesta nu s-a conformat somației Landkreis de a depune un raport de expertiză medico-psihologică cu privire la aptitudinea sa de a conduce.
- 21 La 15 octombrie 2004, domnul Scheffler a obținut un permis de conducere polonez, care cuprinde mențiunea de domiciliu în Polonia. Pașaportul său cuprinde o atestare de domiciliu pe teritoriul polonez pentru o perioadă de șase luni.

- 22 Landkreis a luat cunoștință de emiterea către domnul Scheffler a unui permis de conducere polonez în luna martie 2006, cu ocazia unui control rutier.
- 23 La 13 aprilie 2006, domnul Scheffler a solicitat Landkreis să i se recunoască dreptul de a utiliza permisul său de conducere polonez pe teritoriul german. La 26 aprilie 2006, acesta a depus un raport de expertiză privind aptitudinea sa de a conduce, emis de TÜV Thüringen eV, cu data de 1 noiembrie 2004, pe baza unei examinări care a avut loc la 18 octombrie 2004.
- 24 Potrivit indicațiilor instanței de trimitere, acest raport acorda un pronostic negativ cu privire la aptitudinea de a conduce a domnului Scheffler pe baza antecedentelor acestuia din urmă în ceea ce privește conducerea în stare de ebrietate, întemeindu-se, în esență, pe faptul că îmbibația alcoolică de 1,94 g pe litru de sânge constatată la 11 martie 2000 dovedea un consum abuziv de alcool și că domnul Scheffler nu a renunțat la obiceiurile din trecut privind consumul de alcool.
- 25 Prin scrisoarea din 23 mai 2006, Landkreis l-a somat pe domnul Scheffler să depună, cel târziu la 1 august 2006, un nou raport de expertiză în vederea verificării aptitudinii sale de a conduce.
- 26 Prin scrisoarea din 3 august 2006, autoritatea poloneză în materia circulației rutiere, care îi eliberase domnului Scheffler un permis de conducere la 15 octombrie 2004, a arătat că acesta din urmă declarase, după ce a fost informat în legătură cu posibilele sancțiuni penale la care se expune, că în Germania el nu a făcut obiectul nici al unei confiscări a permisului său de conducere, nici al unei retrageri a dreptului de a conduce.

- 27 Prin scrisorile din 24 aprilie și din 30 mai 2007, Landkreis a reiterat somația sa din 23 mai 2006, punându-i în vedere domnului Scheffler să depună un raport de expertiză referitor la aptitudinea sa de a conduce. Acesta considera că, în urma raportului din 18 octombrie 2004, apăruseră noi fapte ulterior emiterii unui permis de conducere polonez, la 15 octombrie 2004, de natură să dea naștere la îndoieli cu privire la aptitudinea de a conduce a persoanei în cauză. I s-a imputat acesteia din urmă că a dat autorității poloneze declarații false.
- 28 Întrucât domnul Scheffler a refuzat să depună un nou raport de expertiză cu privire la aptitudinea sa de a conduce, prin decizia din 15 august 2007 (denumită în continuare „decizia de retragere”), Landkreis i-a retras dreptul de a utiliza permisul său de conducere polonez pe teritoriul german, a dispus executarea imediată a acestei dispoziții și a respins cererea de recunoaștere a respectivului drept.
- 29 Decizia menționată era, în esență, motivată prin faptul că, la 11 martie 2000, domnul Scheffler a condus în stare de ebrietate, cu o îmbibație alcoolică de 1,94 g pe litrul de sânge, ceea ce a determinat îndoieli cu privire la capacitatea de a conduce a acestuia din urmă, îndoieli care nu au fost îndepărtate prin depunerea unui raport de expertiză. Ar trebui să se țină seama de faptul că raportul de expertiză din 18 octombrie 2004 nu a fost cunoscut de administrație decât în luna aprilie 2006 și că domnul Scheffler a ascuns aceste elemente față de autoritatea poloneză competentă. Inaptitudinea de a conduce ar fi deja stabilită pe baza acestui raport din 18 octombrie 2004. Aceeași decizie conchide că trebuie să se dispună executarea imediată în interes public, întrucât ar exista un risc ca domnul Scheffler să comită din nou încălcări privind consumul de alcool.
- 30 Domnul Scheffler, căruia i s-a notificat decizia de retragere la 17 august 2007, a formulat, la 26 august 2007, o acțiune precontencioasă împotriva acesteia în fața Thüringer Landesverwaltungsamt. El a formulat în paralel o cerere de suspendare a executării în fața Verwaltungsgericht Meiningen (Tribunalul Administrativ din Meiningen).

- 31 Prin decizia din 13 decembrie 2007, Thüringer Landesverwaltungsamt a respins acțiunea precontencioasă introdusă de domnul Scheffler împotriva deciziei de retragere. La 1 februarie 2008, acesta din urmă a sesizat Verwaltungsgericht Meiningen cu o acțiune în anulare îndreptată împotriva deciziei de respingere. El solicită anularea deciziei de retragere, în versiunea deciziei adoptate la 13 decembrie 2007 referitoare la acțiunea precontencioasă.
- 32 Întrebarea preliminară este adresată în cadrul acestei proceduri în anulare.

Cererea de măsuri provizorii

- 33 Cererea de suspendare a executării deciziei de retragere a fost respinsă printr-o ordonanță a Verwaltungsgericht Meiningen din 1 octombrie 2007. Această instanță a respins totodată, printr-o ordonanță din 21 noiembrie 2008, cererea introdusă de domnul Scheffler referitoare la modificarea ordonanței din 1 octombrie 2007 și la restabilirea efectului suspensiv al acțiunii sale.
- 34 La 15 decembrie 2008, domnul Scheffler a formulat apel împotriva ordonanței din 21 noiembrie 2008 în fața Thüringer Oberverwaltungsgericht (Tribunalul Administrativ Superior Turingia), arătând că recenta jurisprudență a Curții, și anume Hotărârile din 26 iunie 2008, Wiedemann și Funk (C-329/06 și C-343/06, Rep., p. I-4635), precum și Zerche și alții (C-334/06-C-336/06, Rep., p. I-4691), a determinat o modificare a dreptului aplicabil în speță. Potrivit domnului Scheffler, din moment ce îndeplinea condiția de rezidență în momentul emiterii permisului de conducere polonez, Landkreis nu avea dreptul să verifice aptitudinea sa de a conduce. El a adăugat că raportul de expertiză privind aptitudinea sa de a conduce nu constituia un comportament ulterior emiterii respective care să poată fi luat în considerare potrivit dreptului

Uniunii și că acest raport privea un comportament ce era anterior din punct de vedere cronologic datei de obținere a permisului de conducere polonez.

35 Printr-o ordonanță din 26 martie 2009, Thüringer Oberverwaltungsgericht a conferit, în cele din urmă, un efect suspensiv acțiunii împotriva deciziei de retragere.

36 În ordonanța sa, Thüringer Oberverwaltungsgericht consideră că raportul de expertiză din 1 noiembrie 2004 nu poate constitui un fapt de natură a exonera *a posteriori* statul membru gazdă de obligația sa de recunoaștere. Potrivit acestei instanțe, în Ordonanța din 6 aprilie 2006, Halbritter (C-227/05), Curtea a arătat în mod clar că aceste constatări referitoare la aptitudinea de a conduce, întemeiate pe evenimente anterioare emiterii unui permis de conducere, sunt contrare dreptului Uniunii, întrucât deținerea unui permis de conducere emis de un stat membru trebuie să fie considerată o dovadă a faptului că posesorul acestui permis îndeplinea, în ziua în care acesta din urmă i-a fost emis, condițiile de emiterie prevăzute de Directiva 91/439, inclusiv aptitudinea de a conduce. Situația ar fi diferită numai în cazul în care raportul cu privire la aptitudinea de a conduce are în vedere un „comportament” al persoanei în cauză ulterior emiterii permisului de conducere în alt stat membru (Ordonanța Halbritter, citată anterior, punctul 38). Ar rezulta în mod clar din această exprimare că nu se vizează, ca atare, depunerea unui raport de expertiză, ci o încălcare de către persoana în cauză a normelor privind circulația rutieră.

Acțiunea împotriva deciziei de retragere

37 În decizia de trimitere, Verwaltungsgericht Meiningen constată de la început că jurisprudența Curții nu recunoaște decât în situații determinate existența excepțiilor de la principiul recunoașterii reciproce necondiționate a permiselor de conducere în temeiul Directivei 91/439.

- 38 Astfel, s-ar admite o excepție în situația în care s-a stabilit, în temeiul mențiunilor inserate în permisul de conducere sau al altor informații necontestate care provin de la statul membru emitent, că, atunci când respectivul permis a fost emis, posesorul său, care a făcut obiectul, pe teritoriul statului membru gazdă, al unei măsuri de retragere a permisului anterior, nu avea domiciliul stabil pe teritoriul statului membru emitent (Hotărârea Zerche și alții, citată anterior, punctul 70).
- 39 Potrivit instanței de trimitere, nu aceasta este situația în speță. Domiciliul din Polonia al domnului Scheffler este înscris în permisul de conducere polonez al acestuia din urmă și nu ar exista nicio informație incontestabilă provenind din statul membru emitent de natură să infirme că persoana interesată avea domiciliul în Polonia la data emiterii acestui permis.
- 40 În plus, statul membru de domiciliu al posesorului permisului nu poate fi exonerat de obligația de recunoaștere reciprocă a permisului de conducere și nu poate exercita dreptul, care îi este recunoscut în temeiul articolului 8 alineatul (2) din Directiva 91/439, de a aplica, cu privire la posesorul permisului de conducere emis de alt stat membru, dispozițiile naționale privind restrângerea, suspendarea, retragerea sau anularea dreptului de a conduce decât pe baza unui comportament al persoanei în cauză ulterior obținerii acestui permis (Ordonanța Halbritter, citată anterior, punctul 38, și Hotărârea Zerche și alții, citată anterior, punctul 56) sau pe baza unor „împrejurări” ce s-ar produce după obținerea permisului menționat (Ordonanța Halbritter, citată anterior, punctul 38).
- 41 Pentru instanța de trimitere, jurisprudența menționată la punctul precedent implică faptul că statele membre pot, în orice caz, în temeiul articolului 8 alineatul (2)

din Directiva 91/439, să aplice dispozițiile lor naționale în ceea ce privește verificarea aptitudinii de a conduce și retragerea permisului conducătorilor care, după ce au obținut un permis de conducere emis în alt stat membru, săvârșesc anumite fapte pe teritoriul național sau suscită îndoieli cu privire la aptitudinea lor de a conduce.

42 Cu toate acestea, instanța de trimitere arată că, deși este adevărat că existența unui „comportament” care poate justifica aplicarea, în statul membru în care posesorul are domiciliul stabil, a unor măsuri de restrângere, de suspendare, de retragere sau de anulare a dreptului de conducere, în sensul articolului 8 alineatul (2) din Directiva 91/439, în ceea ce privește un permis obținut în alt stat membru nu suscită nicio îndoială atunci când posesorul permisului respectiv, ulterior obținerii acestuia, este tras din nou la răspundere pentru un act sau pentru o omisiune în materie de circulație rutieră, ceea ce permite să se conchidă că acesta este inapt să conducă, nu este mai puțin adevărat că, în acțiunea principală, domnul Scheffler nu a săvârșit, după 15 octombrie 2004, nicio încălcare a Codului rutier care să poată constitui un astfel de „comportament”, care, eventual, să poată fi luat în considerare în temeiul dreptului Uniunii. Nu ar exista decât raportul de expertiză referitor la aptitudinea de a conduce din data de 1 noiembrie 2004, realizat în temeiul examinării din 18 octombrie 2004.

43 În opinia instanței de trimitere, din jurisprudența Curții, în special din Ordonanța Halbritter, citată anterior, nu rezultă nicio indicație referitoare la problema dacă, ulterior emiterii unui permis de conducere în alt stat membru, numai o încălcare a interesului în materia circulației rutiere conferă statului membru în care posesorul are domiciliul stabil dreptul de a lua măsuri împotriva posesorului permisului menționat, în temeiul articolului 8 alineatul (2) din Directiva 91/439.

44 Instanța amintită apreciază că nu este exclus ca raportul de expertiză depus în speță să poată fi considerat ca fiind un fapt nou care conferă statului membru în care posesorul are domiciliul stabil dreptul de a adopta măsuri, în temeiul articolului 8 alineatul (2) din Directiva 91/439, împotriva posesorului unui permis de conducere emis de

un alt stat membru. Desigur, acest raport de expertiză conferă elemente referitoare la fapte vechi, dar emite și un pronostic cu privire la aptitudinea de a conduce a domnului Scheffler, care a fost stabilit ulterior datei de emitere a permisului de conducere polonez, în temeiul unei examinări efectuate după această dată.

45 În aceste condiții, Verwaltungsgericht Meiningen a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Un stat membru poate, potrivit articolului 1 alineatul (2) și articolului 8 alineatele (2) și (4) din Directiva 91/439 [...], să exercite dreptul care îi este conferit prin articolul 8 alineatul (2) din aceeași directivă de a-i aplica posesorului unui permis de conducere, emis de un alt stat membru, propriile dispoziții de drept intern privind restrângerea, suspendarea, retragerea sau anularea dreptului de conducere, în temeiul unui raport de expertiză privind aptitudinea de a conduce deținut de posesorul unui permis de conducere emis de un alt stat membru, în condițiile în care acest raport a fost întocmit, cu siguranță, după emiterea permisului de conducere respectiv și, în plus, pe baza unei examinări a persoanei în cauză realizate ulterior acestei date, dar se referă la împrejurări anterioare emiterii permisului de conducere în discuție?”

Cu privire la întrebarea preliminară

46 În conformitate cu articolul 104 alineatul (3) primul paragraf din Regulamentul de procedură, atunci când răspunsul la o întrebare formulată cu titlu preliminar poate fi în mod clar dedus din jurisprudență, Curtea, după ascultarea avocatului general, poate oricând să se pronunțe prin ordonanță motivată, în cuprinsul căreia se face trimitere la hotărârea anterioară sau la jurisprudența pertinentă.

47 Se impune aplicarea acestei dispoziții în prezenta cauză.

Observații introductive

48 În primul rând, trebuie să se amintească faptul că, în această privință, Curtea a avut deja ocazia să examineze dispozițiile FeV în raport cu articolul 1 alineatul (2) și cu articolul 8 alineatul (2) din Directiva 91/439 în Ordonanța Halbritter, citată anterior, și în Ordonanța din 28 septembrie 2006, Kremer (C-340/05), dar și în Hotărârile citate anterior Wiedemann și Funk și Zerche și alții, în Hotărârea din 20 noiembrie 2008, Weber (C-1/07, Rep., p. I-8571), în Hotărârea din 19 februarie 2009, Schwarz (C-321/07, Rep., p. I-1113) sau în Ordonanța din 9 iulie 2009, Wierer (C-445/08).

49 În al doilea rând, reiese din primul considerent al Directivei 91/439 că principiul general al recunoașterii reciproce a permiselor de conducere emise de statele membre, prevăzut la articolul 1 alineatul (2) din această directivă, a fost introdus în special pentru a facilita circulația persoanelor stabilite în alt stat membru decât cel în care au dat un examen pentru obținerea permisului de conducere (a se vedea Hotărârea Schwarz, citată anterior, punctul 74 și jurisprudența citată).

50 Potrivit unei jurisprudențe consacrate, articolul 1 alineatul (2) menționat mai sus prevede recunoașterea reciprocă, fără nicio formalitate, a permiselor de conducere emise de statele membre. Această dispoziție impune statelor membre o obligație clară și precisă, care nu lasă nicio marjă de apreciere în ceea ce privește măsurile ce trebuie adoptate pentru a i se conforma (Hotărârea Schwarz, citată anterior, punctul 75 și jurisprudența citată).

- 51 Curtea a dedus din aceasta că îi revine statului membru care a emis permisul obligația de a verifica dacă sunt îndeplinite condițiile minime impuse de dreptul comunitar, în special cele referitoare la domiciliu și la aptitudinea de a conduce și, în consecință, dacă este justificată emiterea unui permis de conducere, în speță, a unui nou permis (Hotărârile citate anterior Wiedemann și Funk, punctul 52, precum și Zerche și alții, punctul 49).
- 52 Așadar, din moment ce autoritățile unui stat membru au emis un permis de conducere în conformitate cu articolul 1 alineatul (1) din Directiva 91/439, celelalte state membre nu au dreptul de a verifica respectarea condițiilor de emiteră prevăzute de această directivă. Într-adevăr, deținerea unui permis de conducere emis de un stat membru trebuie considerată ca reprezentând dovada că, la momentul la care i-a fost emis permisul, posesorul acestuia îndeplinea condițiile menționate (Hotărârile citate anterior Wiedemann și Funk, punctul 53, precum și Zerche și alții, punctul 50), inclusiv aptitudinea de a conduce.
- 53 Din perspectiva acestor observații trebuie să fie examinată întrebarea adresată de instanța de trimitere.
- 54 Prin intermediul întrebării adresate, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă dispozițiile coroborate ale articolului 1 alineatul (2) și ale articolului 8 alineatele (2) și (4) din Directiva 91/439 se opun faptului ca un stat membru, prin exercitarea dreptului conferit prin articolul 8 alineatul (2) din Directiva 91/439 de a-i aplica posesorului unui permis de conducere emis de un alt stat membru propriile dispoziții naționale privind restrângerea, suspendarea, retragerea sau anularea dreptului de conducere, să refuze să recunoască pe teritoriul său dreptul de a conduce care rezultă dintr-un permis de conducere valabil emis în alt stat membru, în temeiul unui raport de expertiză privind aptitudinea de a conduce depus de posesorul acestui permis de conducere, în condițiile în care acest raport, cu toate că a fost întocmit după emiterea permisului de conducere respectiv și, în plus, pe baza unei examinări a persoanei în cauză realizate ulterior acestei date, se referă, în esență, la împrejurări anterioare datei menționate.

Observațiile prezentate Curții

- 55 Domnul Scheffler susține că un raport de expertiză privind aptitudinea de a conduce nu poate constitui, în principiu, un comportament ulterior emiterii permisului de conducere în alt stat membru care să poată justifica aplicarea dispozițiilor naționale referitoare la restrângerea, la suspendarea, la retragerea sau la anularea dreptului de a conduce, în înțelesul jurisprudenței Curții. Numai încălcarea normelor de circulație rutieră intervenită după această emiterie ar putea constitui un astfel de comportament.
- 56 În schimb, Comisia Europeană subliniază că noțiunea de împrejurare sau de comportament ulterior emiterii permisului de conducere nu trebuie să conștie în mod necesar într-o încălcare a normelor de circulație rutieră. Aceasta apreciază că nu este exclus ca un raport de expertiză privind aptitudinea de a conduce să poată permite statului membru să refuze dreptul de a utiliza, pe teritoriul său, un permis emis în alt stat membru, cu condiția însă ca acest raport, întocmit după emiteria permisului în alt stat membru, să privească cel puțin în parte un comportament al conducătorului ulterior acestei emiterii și ca acesta să reflecte un pericol care constituie un indiciu privind inaptitudinea persoanei în cauză de a conduce pe drumurile publice.

Răspunsul Curții

- 57 În primul rând, trebuie să se observe că întrebarea preliminară nu privește valabilitatea permisului de conducere emis reclamantului din acțiunea principală la 15 octombrie 2004 în raport cu articolul 7 alineatul (1) din Directiva 91/439. Astfel, rezultă din decizia de trimitere că Verwaltungsgericht Meiningen apreciază că permisul de conducere a fost emis în Polonia în temeiul condițiilor prevăzute de Directiva 91/439 și

că, prin întrebarea adresată, această instanță urmărește numai să se stabilească dacă un stat membru poate să îi aplice posesorului unui permis de conducere emis de un alt stat membru propriile dispoziții naționale privind restrângerea, suspendarea, retragerea sau anularea dreptului de conducere în temeiul unui raport de expertiză privind aptitudinea de a conduce, dacă acest raport a fost întocmit după emiterea permisului de conducere respectiv, dar se referă la fapte survenite în mod exclusiv înaintea acestei date.

- 58 În al doilea rând, trebuie să se arate că, în mai multe rânduri, Curtea s-a pronunțat, în jurisprudența sa referitoare la Directiva 91/439, cu privire la consecințele juridice ale principiului recunoașterii reciproce a permiselor de conducere emise de statele membre și a precizat astfel, pe baza diferitor fapte, drepturile și obligațiile statului membru emitent și ale statului membru gazdă referitoare la verificările aptitudinii de a conduce și a locului de domiciliu al posesorului permisului.
- 59 Astfel, rezultă din jurisprudența menționată la punctul 48 din prezenta ordonanță că articolul (1) alineatul (2), articolul 7 alineatul (1) și articolul 8 alineatele (2) și (4) din Directiva 91/439 trebuie interpretate în sensul că nu se opun în toate cazurile refuzului unui stat membru de a recunoaște pe teritoriul său dreptul de a conduce care rezultă dintr-un permis de conducere emis în alt stat membru (Ordonanța Wierer, citată anterior, punctul 50).
- 60 În special, din motive de siguranță a traficului rutier – astfel cum reiese din ultimul considerent al Directivei 91/439 – articolul 8 alineatele (2) și (4) din aceasta permite statelor membre, în anumite împrejurări, să aplice propriile dispoziții naționale privind restrângerea, suspendarea, retragerea și anularea permisului de conducere ori-cărui posesor al unui permis ce are domiciliul stabil pe teritoriul acestora (Hotărârea Zerche și alții, citată anterior, punctul 55).

- 61 Cu toate acestea, Curtea a amintit în repetate rânduri că această posibilitate, în măsura în care decurge din articolul 8 alineatul (2) din Directiva 91/439, nu poate fi exercitată decât în temeiul unui comportament al persoanei în cauză posterior obținerii permisului de conducere emis de un alt stat membru (a se vedea Ordonanțele citate anterior Halbritter, punctul 38, și Kremer, punctul 35; a se vedea de asemenea Hotărârile citate anterior Zerche și alții, punctul 56, precum și Weber, punctul 34), iar nu pe baza unor împrejurări anterioare emiterii permisului menționat.
- 62 În ceea ce privește alineatul (4) primul paragraf al articolului 8 menționat, care permite unui stat membru să refuze recunoașterea valabilității unui permis de conducere obținut în alt stat membru de o persoană care, pe teritoriul primului stat membru, face obiectul unei măsuri de restrângere, de suspendare, de retragere sau de anulare a permisului, trebuie să se amintească faptul că această dispoziție constituie o derogare de la principiul general al recunoașterii reciproce a permiselor de conducere și că este astfel de strictă interpretare (a se vedea în acest sens Hotărârea Schwarz, citată anterior, punctul 84 și jurisprudența citată).
- 63 Astfel, excepțiile privind obligația de recunoaștere fără alte formalități a permiselor de conducere emise în statele membre, care asigură un echilibru între acest principiu și principiul siguranței rutiere, nu pot fi menționate în sens larg fără să se golească de conținut principiul recunoașterii reciproce a permiselor de conducere emise în statele membre conform Directivei 91/439 (a se vedea în acest sens Ordonanța Wierer, citată anterior, punctul 52).
- 64 Condițiile în care statele membre pot exercita, potrivit articolului 8 alineatul (2) din Directiva 91/439, dreptul de a-i refuza posesorului unui permis emis în alt stat membru, dar care are în mod normal domiciliul stabil pe teritoriul acestora, dreptul de a utiliza permisul respectiv pe teritoriul statelor amintite au fost, în special, examinate de Curte în Ordonanțele citate anterior Halbritter și Kremer.

- 65 Cauza în care s-a pronunțat Ordonanța Halbritter, citată anterior, privea o persoană care, pentru că a făcut în Germania obiectul unei măsuri de retragere a permisului de conducere, însoțită de o perioadă de interdicție de a solicita un nou permis, a obținut ulterior un permis de conducere în Austria, după expirarea perioadei de interdicție. Autoritățile germane au respins cererea de preschimbare a permisului austriac într-un permis german, care a fost interpretată în sensul că vizează obținerea dreptului de a utiliza permisul său de conducere austriac pe teritoriul german. Acestea au considerat că permisul austriac nu putea fi recunoscut pe teritoriul Republicii Federale Germania, întrucât domnul Halbritter făcuse, în acest stat membru, obiectul unei măsuri de retragere a permisului de conducere și că nu puteau fi eliminate îndoielile referitoare la aptitudinea de a conduce, apărute odată cu adoptarea acestei măsuri, decât printr-un raport de expertiză medico-psihologică favorabil, întocmit în conformitate cu normele aplicabile în Germania. Raportul de expertiză întocmit în Austria înainte de emiterea unui permis austriac nu a fost considerat ca fiind echivalent unui raport de expertiză conform normelor naționale.
- 66 La punctul 37 din ordonanța menționată, Curtea a considerat că, atunci când posesorul unui permis de conducere valabil, emis într-un stat membru după expirarea perioadei de interdicție a obținerii unui nou permis impusă persoanei în cauză în alt stat membru, are domiciliul în acest ultim stat membru, acesta din urmă nu poate să impună o nouă verificare a aptitudinii de a conduce a persoanei în cauză, chiar dacă o astfel de examinare este impusă prin reglementarea națională pe baza unor împrejurări care au condus la retragerea unui permis precedent, în măsura în care aceste împrejurări sunt anterioare emiterii unui nou permis.
- 67 La punctul 38 din Ordonanța Halbritter, citată anterior, Curtea a statuat că posibilitatea Republicii Federale Germania de a-i aplica, în temeiul articolului 8 alineatul (2) din Directiva 91/439, posesorului unui permis emis în alt stat membru, în speță în Republica Austria, cu domiciliul stabil în Germania, dispozițiile naționale privind restrângerea, suspendarea, retragerea sau anularea dreptului de a conduce nu ar putea fi exercitată decât în temeiul unui comportament al persoanei în cauză ulterior obținerii unui permis de conducere în alt stat membru. Cu toate acestea, în speță,

instanța de trimitere a arătat că niciun element nu permitea să se pună la îndoială aptitudinea de a conduce a domnului Halbritter pe baza unor împrejurări care s-ar fi produs după obținerea permisului său de conducere austriac.

⁶⁸ În ceea ce privește cauza în care s-a pronunțat Ordonanța Kremer, citată anterior, aceasta privea un resortisant german, cu domiciliul în Germania, al cărui permis de conducere german fusese retras ca urmare a unor încălcări repetate ale Codului rutier. Domnul Kremer a obținut un nou permis în Belgia, la un moment la care nu mai era în vigoare nicio interdicție de a solicita dreptul de a conduce care să i se poată opune. În continuare, domnul Kremer a făcut în Germania obiectul unor condamnări pentru conducere fără permis, iar permisul său belgian a fost retras, întrucât autoritățile germane au apreciat că nu avea dreptul de a conduce pe teritoriul german începând cu data retragerii permisului său german, aceste autorități refuzând să recunoască valabilitatea permisului emis ulterior în Belgia atât timp cât domnul Kremer nu respecta condițiile prevăzute de reglementarea germană pentru obținerea unui nou permis ca urmare a retragerii permisului anterior.

⁶⁹ În cauza Kremer s-a solicitat Curții să stabilească dacă articolul 1 alineatul (2) și articolul 8 alineatele (2) și (4) din Directiva 91/439 se opun ca un stat membru să refuze recunoașterea, pe teritoriul său, a dreptului de a conduce care rezultă dintr-un permis de conducere emis în alt stat membru și, în consecință, valabilitatea permisului amintit atât timp cât titularul acestui permis, care a făcut obiectul, pe teritoriul primului stat, al unei măsuri de retragere a permisului obținut anterior, neînsoțită de o măsură de interdicție temporară de a obține un nou permis, nu îndeplinește condițiile impuse de reglementarea acestui stat pentru emiterea unui nou permis ca urmare a retragerii unui permis anterior, inclusiv examinarea aptitudinii de a conduce care atestă că motivele ce justificau retragerea nu mai există.

- 70 La fel ca în Ordonanța Halbritter, citată anterior, Curtea a statuat că un stat membru nu îi poate impune posesorului unui permis valabil emis în alt stat membru să îndeplinească condițiile impuse de propriul său drept național pentru a obține un nou permis ca urmare a retragerii permisului anterior. În special, autoritățile statului membru gazdă nu pot condiționa recunoașterea dreptului de a conduce care rezultă dintr-un permis de conducere emis de un alt stat membru de o nouă verificare a aptitudinii de a conduce a posesorului său, deși o astfel de examinare este impusă prin reglementarea națională în împrejurări identice celor care au condus la retragerea unui permis precedent, din moment ce aceste împrejurări sunt anterioare emiterii unui nou permis (Ordonanța Kremer, citată anterior, punctele 32 și 33).
- 71 Trebuie să se arate că, la punctul 36 din Ordonanța Kremer, citată anterior, Curtea a apreciat că instanța de trimitere nu a menționat niciun element de natură să determine îndoiele în ceea ce privește conduita domnului Kremer pe baza unor împrejurări ulterioare obținerii permisului de conducere emis în mod valabil în Belgia. Astfel, singurele încălcări ce erau imputate persoanei în cauză, săvârșite ulterior obținerii acestui permis, constau în faptul de a circula pe teritoriul german fără a fi posesorul unui permis de conducere valabil, permisul obținut în Belgia nefiind recunoscut ca atare, întrucât nu erau respectate condițiile impuse de reglementarea germană pentru obținerea unui nou permis ca urmare a retragerii permisului anterior.
- 72 Din această jurisprudență rezultă că, pentru a se putea exercita posibilitatea, conferită de articolul 8 alineatul (2) din Directiva 91/439 statului membru în care are domiciliul stabil posesorul unui permis de conducere emis în alt stat membru, de a-i aplica posesorului acestui permis dispoziții naționale referitoare la restrângerea, la suspendarea, la retragerea sau la anularea dreptului de conducere, trebuie să existe elemente care să suscite îndoiele cu privire la aptitudinea de a conduce a posesorului acestui permis pe baza unor împrejurări care trebuie să aibă legătură cu un comportament al persoanei în cauză ulterior obținerii permisului său de conducere în alt stat membru și să repună în discuție aptitudinea sa de a conduce un vehicul.

73 Având în vedere considerațiile de mai sus, în acțiunea principală, pentru a stabili dacă un raport de expertiză precum cel întocmit la 1 noiembrie 2004 poate permite autorităților statului membru gazdă să îi refuze, în temeiul articolului 8 alineatul (2) din Directiva 91/439, posesorului unui permis emis în alt stat membru dreptul de a utiliza acest permis pe teritoriul primului stat membru, instanța de trimitere trebuie să examineze dacă acest raport poate constitui un element de natură să suscite îndoieli cu privire la aptitudinea de a conduce a domnului Scheffler pe baza unor împrejurări ulterioare obținerii permisului de conducere menționat.

74 În speță, astfel cum au arătat domnul Scheffler și Comisia, se pare că nu există niciun element care să suscite îndoieli cu privire la aptitudinea de a conduce a domnului Scheffler în temeiul împrejurărilor care s-ar fi produs după obținerea permisului său de conducere polonez. Astfel, din decizia de trimitere rezultă că evaluarea aptitudinii de a conduce efectuată după data emiterii acestui permis de conducere privește în mod exclusiv fapte care au survenit înaintea acestei date. Instanța de trimitere arată în special că nicio încălcare a normelor privind circulația rutieră nu poate fi imputată domnului Scheffler ulterior emiterii permisului menționat.

75 Trebuie să se arate că cerința referitoare la un comportament al posesorului unui permis de conducere emis de un alt stat membru, ulterior emiterii permisului menționat, și de natură să justifice aplicarea dispozițiilor naționale ale statului membru gazdă privind restrângerea, suspendarea, retragerea sau anularea dreptului de conducere nu trebuie să fie înțeleasă în mod necesar în sensul că privește numai o încălcare a normelor privind circulația rutieră. Totuși, este adevărat că o astfel de cerință impune, la un moment dat, constatarea unui comportament al posesorului acestui permis ulterior emiterii acestuia din urmă care să permită să se repună în discuție aptitudinea sa de a conduce un vehicul sau chiar să se constate lipsa aptitudinii de a conduce.

76 În orice caz, revine instanței de trimitere, sigura care cunoaște în detaliu litigiul cu care a fost sesizată, sarcina de a verifica dacă un raport de expertiză referitor la

aptitudinea de a conduce, precum cel din acțiunea principală, îndeplinește condițiile amintite în cuprinsul punctelor 72, 73 și 75 din prezenta ordonanță și prezintă o legătură, chiar parțială, cu un comportament al persoanei în cauză constat ulterior emiterii permisului de conducere polonez. În caz contrar, statul membru de domiciliu al posesorului permisului nu poate să refuze, în temeiul unui astfel de raport de expertiză, să recunoască pe teritoriul său, în temeiul articolului 8 alineatul (2) din Directiva 91/439, dreptul de a conduce care rezultă dintr-un permis valabil emis în alt stat membru.

77 În aceste împrejurări, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 1 alineatul (2) și articolul 8 alineatele (2) și (4) din Directiva 91/439 trebuie interpretate în sensul că se opun faptului ca un stat membru, prin exercitarea dreptului conferit acestuia de articolul 8 alineatul (2) de a-i aplica posesorului unui permis de conducere emis de un alt stat membru propriile dispoziții naționale privind restrângerea, suspendarea, retragerea sau anularea dreptului de conducere, să refuze recunoașterea pe teritoriul său a dreptului de a conduce care rezultă dintr-un permis de conducere valabil emis în alt stat membru, în temeiul unui raport de expertiză privind aptitudinea de a conduce deposedat de posesorul acestui permis de conducere, în condițiile în care acest raport, cu toate că a fost întocmit după emiterea permisului de conducere respectiv și pe baza unei examinări a persoanei în cauză realizate ulterior acestei date, nu prezintă o legătură, nici chiar parțială, cu un comportament al persoanei în cauză constatat după emiterea acestui permis de conducere și se referă în mod exclusiv la împrejurări anterioare datei menționate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

78 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șasea) declară:

Articolul 1 alineatul (2) și articolul 8 alineatele (2) și (4) din Directiva 91/439/CEE a Consiliului din 29 iulie 1991 privind permisele de conducere, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2006/103/CE a Consiliului din 20 noiembrie 2006, trebuie interpretate în sensul că se opun faptului ca un stat membru, prin exercitarea dreptului conferit acestuia de articolul 8 alineatul (2) de a-i aplica posesorului unui permis de conducere emis de un alt stat membru propriile dispoziții naționale privind restrângerea, suspendarea, retragerea sau anularea dreptului de conducere, să refuze recunoașterea pe teritoriul său a dreptului de a conduce care rezultă dintr-un permis de conducere valabil emis în alt stat membru, în temeiul unui raport de expertiză privind aptitudinea de a conduce depus de posesorul acestui permis de conducere, în condițiile în care acest raport, cu toate că a fost întocmit după emiterea permisului de conducere respectiv și pe baza unei examinări a persoanei în cauză realizate ulterior acestei date, nu prezintă o legătură, nici chiar parțială, cu un comportament al persoanei în cauză constatat după emiterea acestui permis de conducere și se referă în mod exclusiv la împrejurări anterioare datei menționate.

Semnături